

Rend- Tartományi Közlöny

A KAP. SZ. JÁNOSRÓL NEVEZETT FERENCRENDI TARTOMÁNY

HIVATALOS KÖZLÖNYE

1915. Január

A FÖTISZTELENDŐ P. PROVINCIALIS MEGBIZÁSÁBÓL SZERKESZTI:

P. PESTI EMMÁNUEL

GYÖNGYÖSI HÁZFŐNÖK, THEOLOGIAI TANÁR.

Kiadótulajdonos: A Kap. Sz. Jánosról Nev. Ferencrendi Tartomány Főnöksége Gyöngyösön.

A tartományfőnökség közleményei.

Kedves Testvérek!

Rendünk Generalis Constitutióinak 494. pontja meghagyja, hogy a Provincia kormánytanácsa évenként legalább kétszer tartson Definitorialis Congressust. Ezen előírásból kifolyólag szükségesnek tartottam a Provincia nt. Definitoryait ismét egybehívni, hogy a hat hónapi időtartam alatt felmerült különböző ügyeket kölcsönös eszmecsere után elintézzük és a mai mostoha körülmények szülte nehézségeket a Mindenható segítségével a Provincia javára és üdvére szerencsésen megoldjuk. Tudomástokra adom tehát, hogy a második Definitorialis Congressust f. é. február hó 4-én fogjuk megtartani, de ezuttal nem Gyöngyösön, hanem bizonyos okok miatt *Pécsett*. A Congressusra tehát ezennel szeretettel meghívom: főtisztelendő *Tamás Alajos*, Exminister Provincialis, Custos atyát, ntisztelendő P. Kaizer Nándor, P. Kochán Bertalan, P. Szendei Ágoston és P. Martinov Fortunát definitorokat és P. Virág Venáncot mint a Provincia Secretariusát azon meghagyással, hogy legkésőbb február 3-án este a pécsi zárdánkban megjelenni sziveskedjenek, hogy így másnap a délelőtti folyamán minden zavar és fenakadás nélkül megkezdhesse a Congressus üléseit.

Mivel pedig én már január 23-án távozom Gyöngyösről, kérem szeretett Testvéreimet, hogy a nekem szánt leveleket ez után már ne Gyöngyösre, hanem Pécsre küldjék, ellenkező esetben elég sokáig várhatják a választ, mert én legfeljebb csak február 6-án hagyom el Pécsset.

Egyben felhívom a studiumi zárdáink főnökeit a lector és magister atyákat, hogy a Constitutiók 106. pontjában előirt relatiókat a clericusnövendékek erkölcsi viseletéről és tanulmányi előmeneteléről legkésőbb január 30-ig nekem Pécsre megküldeni sziveskedjenek. Ugyancsak kérem a többi házfőnök atyá-

kat is, hogy a Constitutiók 113. pontja értelmében az egyszerű fogadalmas laicustestvérek és tertiarusok magisterei által kiállított relatiókat az ő, nemkülönben a Discretorium aláírásával ellátva az előbb jelzett időre kezeimhez juttatni el ne mulasszák.

Zárdánk körül többen jegyeztek hadikölcsönre állami kötvényeket s így a zárda törzsvagyonában változás történt. Ezeket a változásokat majd csak akkor lehet a zárda könyvébe bevezetni, ha a kötvényeket megkaptuk, s ez estben velem is sziveskedjenek tudatni a házfőnök atyák a beállt változást, hogy a Provincia törzskönyvébe bevezettet-hessem.

A háborus zavarok miatt a póstai közlekedés felette módon meglassult, azért ne csodálkozzék senki, ha egyes ügyek lebonyolítása nem történik oly gyorsasággal mint máskor. Én úgy igyekszem, hogy a levelekre lehetőleg érkezésük napján, vagy legkésőbb másnap megadjam a választ, de a póstán már nem sietnek annyira, mert távolabbi zárdáinkból rendszeren 10—12 napig jönnek a levelek, s így egy levélváltás igénybe vesz 2—3 hetet is.

Végül szeretettel mondok köszönetet mindazon jó Testvéreimnek, akik jókivánataikkal a sz. karácsony és az újév alkalmából felkerestek. Viszont én is igen boldog és lelki örömben gazdag újévet kívánok az Úr Jézus áldásával!

Imádkozzunk mindnyájan szegény hazánkért, Provinciánkért és mielőbbi áldásos békéért!

Gyöngyös, 1915. január 8-án

P. Ungváry Antal
min. provincialis.

A ft. tartományfőnök atya rendeletére:

Fr. VIRÁG VENÁNC
secretarius.

Az új Generalis Constitutiókról.

(Folytatás.)

És semmi módon sem szabad nekik ezen szerzetből kilépniök, mint azt a római pápa rendelte, mert a szent Evangeliumok szerint: A ki kezét az ekére tevén visszánéz, nem alkalmas az Isten országára. Reg.

XVII. §.

Az aposztatákról.

124. Az összes aposztatákat, kik a rendet hűtlenül elhagyják, a jelen constitutió erejénél fogva kiközösítjük és egyházi átok alá helyezzük.

125. Aposztata alatt értjük, ezen egyházi büntetés és más az aposztaták ellen hozott büntetések szempontjából, nemcsak azt a testvért, a ki a szerzet igáját magáról lerázandó a rendből távozik, hanem azt is, a ki a parancs ellenére, vagy a törvényes előjáró engedélye nélkül bármilyen ürügy alatt a zárdából vagy residentiából távozik és egy fizikai napon keresztül az engedelmisségen kívül tartózkodik, ha mindjárt a magasabb előjárókhoz is akar menni; úgy szintén azt, a ki az adott engedély letelte után saját hibájából a zárdába való visszatérést egy napon túl elhalasztja.

126. Elrendeljük azon felül, hogy miután valamelyik testvér aposztatált és azt a helyi előjáró és a Diskretorium megállapították, a többiek elrettentésére és megőrzésére jelentse ki őt maga az előjáró a közösség előtt kiközösítettnek; azután tudósítsa erről a tartományfőnököt, a ki ezt jegyezze föl egy könyvbe.

127. Az aposztatákat mind, miután az engedelmisségre bűnbánóan visszatértek, a rendi Rituale által előirt módon a közösség előtt kell feloldozni, ha ugyan tudatában vannak vétüknek, különben titokban oldozhatók föl, és a bűn nagyságához mért büntetést kell reájuk kiszabni.

Magyarázat.

Az egyházjog szerint háromféle aposztatát különböztetünk meg, a szerint, a mint valaki a hittől, a papi rendtől, vagy a szerzetesrendtől aposztatál. És így van aposztata a fide, apostata ab ordine sacro és apostata ab ordine religioso. Ez a három apostasia sokszor egy személybe összeeshetik. — A fönti szabályokban csupán arról az aposztatáról van szó, a ki a szerzetesrendet hagyta el hűtlenül, de a hitében megmaradt, ugyszintén a papi rendben is, ha ugyan pap volt. A bulla „Apostolicae Sedis“ a szent széknek specialemodo fentartott kiközösítést mond ki arra, a ki a katólikus hittől aposztatál, de nem mond ki kiközösítést arra, a ki hűtlenül elhagyja a papi

rendet, vagy a szerzetes rendet, ha ugyan másképp hitében megmarad. Ezek ugyan nagy vétségek, de az általános egyházi törvény nem sújtja ezeket latae sententiae büntetésekkel, hanem csak ferendae sententiae sanctiókkal, a melyeket az egyházi bíróság, vagy előjáróság majd annak idején ki fog mondani a bűnösre. A Constitutiók azonban a szent széktől nyert hatalmukkal a 124. pontban kimondják a kiközösítést arra, a ki a következő 125. pontban leirt módon a szerzetesrendből aposztatált. Ez a kiközösítés latae sententiae, vagyis abba beleesik mindaz, a ki a 125. pontban leirt módon aposztatált, akkor is, ha az előjárók talán elnézésből, vagy ignorantiaiból nem mondanák ki a közösség előtt a kiközösítést, mert maga a 124. pont kimondja. Ez a kiközösítés azonban, hacsak nincs egyszersmind a hittől való aposztáziával is összekötve, nincs föntartva a szent-széknek, ép azért úgy in foro interno, mint in foro externo az előjárók az alól feloldozhatnak. Beleesnek pedig ezen kiközösítésbe, mindazok a kik a szerzetből fölmondva az engedelmisséget kilépnek és a kik engedély nélkül egy fizikai napon keresztül a zárdán kívül időznek és pedig a saját hibájukból, nem pedig valami külső kényszerítő körülmény folytán. Ha valaki rövidebb ideig tartózkodik a zárdán kívül engedély nélkül, mint egy fizikai nap, minden bizonnyal súlyosan vétkezik, különösen, ha ez éjszaka történik; ha azonban a kiümmaradás nem tartott egy egész napig, úgy a kiközösítésbe nem esik bele. — Ha valakinek volt engedélye bizonyos meghatározott ideig a zárdán kívül időznie, ő azonban a meghatározott idő letelte után saját hibájából nem tért vissza a zárdába, szintén beleesik a kiközösítésbe, ha a kiszabott idő önkényes meghosszabítása kitesz egy fizikai napot.

A 126. pont elrendeli, hogy az aposztázia ezen eseteiben, miután a helyi előjáró a házi tanáccsal együtt az aposztáziát megállapította, a többiek elrettentésére a közösség előtt jelentse ki az illetőt kiközösítettnek és tudassa egyszersmind a dolgot a tartományfőnökkel, a ki ezt magának följegyzzi egy könyvbe, hogy annak idején az illető ellen eljárhasson. Azért az aposztata visszatérésekor is jelentést kell tenni a tartományfőnöknek, hogy ő szabja ki a büntetést. — Az apostata nem akkor esik kiközösítésbe, mikor őt a helyi előjáró kiközösítettnek nyilvánítja, hanem a mint eltelt a fizikai nap a zárdán kívül; az előjáró kijelentése csak arra jó, hogy a többiek elrettenjenek hasonló büntől, azért ha az

előljáró ezt a kijelentést elmulasztaná is, azért az illető mégis kiközösítésbe esne.

A kiközösítés alól való feloldozás nyilvánosan a közösség előtt történik in foro externo a rendi Rituale előírása szerint. Ez alól csak akkor lehet kivételt tenni, ha az illető tudatlanságból követte el az aposztáziát és nem volt tisztában annak súlyos következményeivel. Ily esetben in foro externo ugyan, de nem a közösség előtt kell őt feloldozni, mert valószínű, hogy az ignorantia miatt nem is esett kiközösítésbe. Ha valakinek az aposztáziája úgy történnék, hogy azt in foro externo nem vették észre, úgy elég őt a

gyóntatószékben feloldozni. Ez azonban minden bizonnyal ritka eset lesz.

XVIII. §.

A szekuralizáltokról.

128. Komolyan intjük az Urban az összes testvéreket, hogy ne feledkezzenek meg arról a súlyos kötelezettségről, melyet a fogadalmak letévésekor egész életükre magukra vállaltak és vakmerően ne kérjenek maguknak szekularizációt.

(Folyt. köv.)

A bűnbánat szentségének szertartásairól.

Mint a fölírás mutatja ezen kis értekezés keretében nem akarunk szólni a bűnbánat szentségének lényegéről, sem azokról a dolgokról, melyeket a gyóntató papnak tudnia kell, hogy ezen szentséget méltóan és eredményesen szolgáltatassa ki, hanem csupán azon egyházi jogi és liturgikus dolgokról, a melyek a gyóntatás helyére, idejére és szertartásaira vonatkoznak.

A mi első sorban a gyóntatás helyét illeti, itt mindenekelőtt szem előtt kell tartani azt, a mit a Rituale Romanum erre nézve előír. „In Ecclesia — írja a Rituale — non autem in privatis aedibus, confessiones (sc. sacerdos) audiat nisi ex causa rationabili, quae cum inciderit, studeat tamen id decenti ac patienti loco praestare.“ Rit. Rom. Tit. III. C. I. Mint minden szentséget, úgy a bűnbánat szentségét is az Egyház lehetőleg a templomban akarja kiszolgáltatni, a mely előírás itt a bűnbánat szentségénél annál indokoltabb, mert ez tanuk nélkül, titkosan a gyónó és gyóntató között történik, a mely körülmény, ha a gyónás nem történnék nyilvánosság előtt, kellemetlen helyzetbe hozhatná a gyóntatót, sőt az egyes rosszakaratúak gyanújának is kiszolgáltatathatná. Azért az Egyház fönti előírását úgy magyarázzák a theologusok, hogy a szükség esetét kivéve, mindig a templomban és pedig „loco patienti“ kell gyóntatni, különösen ha nők gyóntatásáról van szó. Kiemeli ezt az újabban kiadott „Caeremoniale Parochorum“ is, a mely így szól: „Quod tamen de mulierum confessionibus peculiariter est intelligendum: quarum nempe confessiones, excepta infirmitatis causa, et tunc cum summa cautela, non nisi in Ecclesia audiendae.“ (Art. II. P. 192.) Ebből azt következtetjük, hogy férfiak gyóntatása a templomon kívül inkább megengedhető és ezt a szokás törvényessé is teheti, de a nőket mindig a templomban kell gyóntatni, ha csak a szükség, különösen a betegség alkalmával másképp nem követeli. Ezt a föltevést megerősíti a fönt idézet Caeremoniale Parochorum, a mely kapcsolatban az előbb idézett szavaival így

nyilakozik: „Virum confessiones audiri quae in sacriis, utpote Ecclesiis attiguis, ex invecta consuetudine, iure posse, sicut ubique in monasteriis domibusque regularium, non vero mulierum, nisi ex aliqua incommodi, uti surditatis causa, sed in solis sacriis, et in loco per vitra satis conspicuo“. E szerint tehát a férfiakat, különösen az egyháziakat lehet a templomon kívül gyóntatni, a nőket azonban csak úgy, ha süketség miatt a templomban nem gyónhatnak. Ez esetben a sekrestyében, vagy más a templom melletti kápolnában kell őket gyóntatni, a hová azonban az üvegajtón vagy ablakon keresztül bárki beláthasson, hasonló látható módon kell a nőket gyóntatni, ha betegségük miatt otthon házuknál gyóntatjuk őket.

Nálunk a gyóntatás rendesen nem a templomban, hanem a templom melletti zárdafolyosón történik, a mely a templommal összeköttetésben van és ahol úgy a férfiak, mint a nők közösen gyónnak. Ez bizonyára nem egészen felel meg az Egyház előírásának, de templomaink, melyek a legnagyobb részben a török hódoltság utáni szűk viszonyok között épültek, annyira kicsinyek és annyira tele vannak oltárokkal, hogy alig találunk ott helyet a gyóntatószékeknek. Hozzájárul, hogy zárdáinkban a gyónók száma sokkal nagyobb, mint a világi plébániákon és így egy-két gyóntatószékkel nem is tudnánk a gyónók nagyobb tömegeit ellátni. Ezen körülmények indokoltá és eléggé megengedetté teszik a nálunk szokásos gyóntatófolyosókat, a melyek, minthogy ott mindenki megfordulhat, eléggé nyilvános helyek is ahhoz, hogy ott nőket is lehessen gyóntatni. Lehetőleg azonban arra kell törekedniünk, hogy ha senki sincs a folyosón, úgy ott egyes nőket ne gyóntassunk.

A távolabbi hely meghatározása után lássuk a gyóntatás közelebbi helyét t. i. a gyóntatószéket.

A régi időben a gyóntatószék az oltár mellett vagy előtte állt, és nem volt olyan, mint ma

hanem egy egyszerű szék volt, amelyen a pap helyet foglalt, a gyónó pedig leborult a szék elé a gyóntató lábaihoz. Sok helyen ez a szék a szentély rácsánál állt, úgy hogy a gyóntató a szentélyen belül ült, a gyónó pedig a szentélyen kívül térdelt. A gyóntatószék mai alakjáról először 1512-ben találunk említést a hisz-pali tartományi zsinaton és ettől kezdve mindig egyre jobban tért hódított, úgy hogy ma már szigorúan elő van írva, különösen a nők gyóntatásánál. A *Rituale Romanum* a gyóntatószékről a következőket írja elő: „Habeat (sc. sacerdos) in Ecclesia sedem confessionalem, in qua sacras confessiones excipiat: quae sedes patenti, conspicuo et apto Ecclesiae loco posita, crate perforata inter poenitentem et Sacerdotem sit instructa.“ Tit. III. C. 1. A fentebb idézett *Caeremoniale Parochorum* a következőkben bővebben írja le a gyóntatószékeket: „Praescriptiones ecclesiasticae, quae ad sedes confessionales pertinent, ita sonant.

2. *Confessionalia loco aperto patentique constituantur, non autem aliquo angula vel parva capella, tanto minus post altare vel in sacristia.*

3. *Omnino autem clausa sint a tergo, ab utroque latere et a parte superiori; a parte anteriori portis humilibus muniantur, quae bene ocludi possint, necnon superioribus postibus dimidiatis.*

4. *Basis confessionalis 15 cm. circiter ab Ecclesiae pavimento extet.*

5. *Inter confessarium et poenitentem apertura interiicienda est, instar fenestellae oblongae et quadrangularis, circiter 30 cm. alta; lata autem circiter 20. A parte poenitentis lamina ex metallo affigatur, cum crebris foraminibus, ita ut vox poenitentis facile audiatur, sed non clare videatur persona; a parte autem confessarii ostiolo ligneo fenestella instruatur, quod apte undique conveniat, ne vox confessarii et poenitentis ab alio parte extante audiatur.*

6. *Confessionalia debent esse commoda. Sedes confessarii nec altior construatur, nec nimis collocetur. Assulae, quibus confessarius brachiis nititur, ita praestat conficiantur, ut et deprimi et extolli pro libito queant. Spatium apud pedes ne nimis sit angustum; scabellum poenitentis commodum satisque amplum fiat.*

7. *A parte poenitentis pia apponatur imago crucifixi, vel boni pastoris, vel filii prodigi, aut similia; a parte autem confessarii collocetur tabella casuum, quorum absolutio-nem sibi episcopus reservavit, itemque devota imago.*

8. *In Ecclesia tot confessionalia statuatur, quot sacerdotibus confessariis sufficiat, in frequentiori populi concursu. Hoc tamen in casu confessionalia mobilia possunt etiam adhiberi, eademque simpliciora, sed ostiolo crate-que omnino praedita.*

9. *Opportunum erit ut jam inde ab Ecclesiae aedificatione confessionalia, ubi et quomodo collocanda sint, curetur; an in muro aliquantulum sint intromittenda, an in spatiis intermediis pilarum constitui praestet... In confessionalibus extruendis praesertim praecavendum est ne cum detrimento commoditatis et soliditatis, forma nimis exquisita et distincta conficiantur, aut excessive ornentur; sed alioquin caveantur ne vulgari aut pauperiori forma fiant, acsi confessionalia armaria viliora sint. Similiter lignum nativo colore appareat, siquidem nuce, castanea vel simili solido et pulchro possunt extrui confessionalia, quin colore oleo molito, vel similibus cooperiantur.“ *Caeremoniale Parochorum* Art. XVII.*

Ezen elég bő leírásból mindenekelőtt megértjük, hogy a gyóntatószéknek nemcsak a templomban kell lenniök, hanem ott is „in loco aperto et patenti.“ Megértjük azonkívül a gyóntatószék alakját is. Külsőleg a gyóntatószék szekrényhez hasonlít, a melynél fő, hogy a gyóntató minden oldalról fedve legyen, hogy így a gyónók túl közel ne jöhessenek hozzá és a tolongó tömeg ne zavarhassa. A gyóntatószék ajtajának azonban alacsonynak kell lennie, hogy a gyóntató arcát lehessen látni. Van der Stap-pen nem dicséri azt a szokást, hogy a gyóntatószékben az ajtó fölé függőnyt akasztanak, úgy hogy a gyóntató nem látszik. (Van der Stap-pen: *Sacra Liturgia*, Tom. IV. Q. 131.) A hivek ugyanis sokszor egy bizonyos általuk kiválasztott gyóntatónál szeretnének gyónni, azért látniök kell, hogy ki ül a gyóntatószékben. Meg azután többször azt sem lehetne tudni, hogy van-e confessarius a gyóntatószékben, ha oda nem lehet belátni. A gyóntatószék alapjának legalább 15 cm-rel magasabbnak kell lennie a templom padlózatánál, mint a fentebb leírtak ajánlják. A legfontosabb részei azonban a gyóntatószéknek azok a nyílások, a melyeken keresztül két oldalt a gyóntatás történik. Mint a fentebbiekből láttuk, ezeknek a nyílásoknak 30 cm. magas és 20 cm. széles négyszögű ablakoknak kell lenniök a gyóntatószék két oldalán olyan magasságban, mint a térdelő gyónónak az arca. Ezen ablakocskát ráccsal kell elzárni. Ezen rács nyílásai a liturgikusok szerint legfőljebb olyan nagyok lehetnek, hogy az ember kisujja férhessen ki rajtuk. Lehet ez a rács fából, de jobban ajánlják a teológusok a rézlemezt sűrű lyukakkal, mert ezen sokkal kisebb nyílások lehetségesek és ennek dacára a gyóntatás mégis akadálytalanul történhetik. Ezeket a rácsos ablakokat a gyóntató felől jól záró ajtócskák-kal kell ellátni, hogy a gyóntató míg egyik felől gyóntat, addig a rácsot a másik felől elzárhassa, nehogy a már ott térdelő következő gyónó a gyóntatást hallhassa. Továbbá ez az ajtócska kinvitya felfogja a gyóntató beszédét, úgy hogy a körülállók azt nem hallhatják. Ilyen ajtócskát nagyon ajánlatos a gyónó felől

is csináltatni, a mely kinyitva a gyónónak is fedezetül szolgál, hogy a körülállók ne hallják gyónását. Ez nagyon elősegíti a nyugodt és bizalomteljes gyónást, azért a hivek azt nagyon szeretik. A hol nincs a gyónó felől ilyen ajtócska, láthatjuk mennyire iparkodnak a hivek kalapjukkal és kezükkel annak hiányát pótolni. Ajánlatos a gyónó felől a gyóntatószékbe valami bünbánatra gerjesztő kép, a gyóntató felől pedig a föntartott esetek lajstroma.

Nincs ugyan előírva, hogy két oldalt a gyónónak szánt térdeplőt is körül kell venni deszkafallal, hogy a gyónó is egy kis fülkében legyen, de ez nagyon ajánlatos, mert ily módon a nyugodt gyónást biztosíthatjuk a gyónó számára. Sok helyen ujabbban olyan gyóntatószékeket csinálnak, hogy úgy a gyóntató, mint két oldalt a gyónók üvegajtókkal teljesen bezárt fülkékben helyezkednek el és így történik a sz. gyónás. Az ilyen teljesen zárt gyóntatószékeknek megvan az az előnyük, hogy úgy a gyónó, mint a gyóntató teljesen elkülönítve lévén a körülállóktól, minden feszélyezés nélkül tárgyalhatnak a lélek ügyiről és e mellett a nyilvánosság is meg van őrizve, mert az üvegajtókon keresztül mindenki láthatja úgy a gyónót, mint gyóntatót; hátrányuk azonban ezen zárt gyóntatószékeknek, hogy a szűk bezárt helyen csakhamar nagyon megromlik a levegő, a mi persze ártalmas az egészségre. Különösen kellemetlen az a körülmény a gyóntatóra, a ki sokszor órák hosszat kénytelen ülni ilyen fülledt levegőben, míg az egyes gyónók csak rövidebb ideig időznek ott. Ennek ellensúlyozására aztán szellőztetővel látják el az ilyen gyóntatószékeket. Ezen szellőztető azonban többnyire kitűnő hangvezetők is, úgy hogy a gyanutlan gyónó és gyóntató beszédét, a kik bizva a zárt helyiségben, hangjukat többnyire jobban megereszti, előbb meghallják a körülállók, mint a nyílt gyóntatószékekben, a hol persze a beszéd rendesen csendesebb is. A zárt gyóntatószék e szerint csak úgy ajánlatos, ha a szellőztetés lehetséges a nélkül, hogy a gyónás kihallatszanék.

Nagyon kell arra vigyázni, hogy a gyónó térdeplője kényelmes legyen. Ezen térdeplőnek teljesen vízszintesnek és elég szélesnek kell lennie. A gyengébbek és betegesek kedvéért lehet a térdeplőt egy kissé vánkosszerűen kárpitozni, továbbá vigyázni kell arra, hogy a gyónó alsó lábszárainak, a melyek térdeplés közben vízszintesen vannak a gyónó fülkéjében elegendő helyük legyen, mert különben a gyónó „S” alakjában kénytelen görnyedni, így pedig, különösen egy gyengébb vagy betegesebb egyén, pár percig sem képes meglenni a nélkül, hogy el ne ájuljon. Ily módon tormentum-má lesz még egy rövidebb gyónás is, hogy a hosszabbról ne is szóljunk. A gyónó mellének magasságában egy kis támaszkodót kell készíteni a rácsos ablakocska alatt sőt jó két oldalt foggantyukat is alkalmazni a kapaszkodásra.

Nem kevésbé kell vigyázni arra is, hogy a gyóntatónak, ki sokszor órákig ül a gyóntatószékben és idegfeszítő munkát végez, ott kényelmes helye legyen. Az ülés ne legyen nagyon magas, de alacsony sem. A lábak elhelyezésére legyen elég hely, sőt lehet egy kis elmozditható zsámolyt is alkalmazni a lábak kényelmesebb elhelyezésére. Két oldalt a rácsos ablakocskák alatt följebb vagy lejjebb igazítható támasztékokat kell alkalmazni a gyóntató könyökei megtámasztására. Ajánlatos téli időre a gyóntatószéket kissé kárpitozni, de úgy hogy nyáron, mikor a kárpitozás kellemetlen melegséget okoz, az elmozditható legyen.

Mindezen dolgok persze nincsenek előírva, mert csupán azt mondhatjuk előírásnak, melyeket főntebb a Caeremoniale Parochorum-ból idéztünk, de mindenki látja, hogy jogos és a lélek üdvére nézve hasznos törekvés az, melylyel úgy a gyónást, mint a gyóntatást megkönnyíteni iparkodunk.

Ha néha olyan nagy tömegben jönneek össze a gyónók, hogy a főntebb leirt gyóntatószékek nem volnának elegendők a gyóntatók számára, szabad fölállítani ilyen alkalmakra elmozditható gyóntatószékeket is, a melyeknél azonban, különösen, ha a nők és gyermekek gyóntatásáról van szó, meg kell lennie a gyóntató padjának, a gyónó térdeplőjének és a gyónó, valamint a gyóntató között előirt deszkafalnak a kellő rácsos ablakkal. E nélkül, kivéve a betegágyat, nőket és gyermekeket soha sem szabad gyóntatni.

A mi a gyóntatás idejét illeti, erre nézve nincsenek ugyan különös előírások, de a szent dolgoknál megkívántató finom érzék úgy kívánja, hogy naplenyugtától, egész napfelkelésig, vagyis míg világosság nincs, nőket még a templomban se gyóntassunk, hacsak sokan nincsenek jelen és kellő világítás nincs. „Non permittitur, confessiones mulierum — így ír a Caer. Parochorum — ante auroram, vel post occasum solis audire; quod si necessitas urgeat, lumina ad sufficientiam accendenda.” Sőt e tekintetben sok helyen az egyházi hatóságok még cenzurákat is hoztak.

A confessariusnak a gyóntatószékben karinget és violaszínű stólát kell viselnie, mint ezt a Rituale Romanum előírja, hacsak néha az: „occasio, vel consuetudo, vel locus interdum aliter suadeat” — Ilyen alkalom lenne, ha váratlanul kellene gyóntatni egy haldoklót, vagy sürgős lenne a gyónás és így nem volna idő az előirt egyházi ruhák előkeresésére. Sok helyen csupán stólát alkalmaznak a gyóntatásnál. Nekünk szerzeteseknek van kiváltságunk karing nélkül gyóntatni, de a stólát ott, a hol az egyházmegyei törvények azt előírják fel kell vennünk. — A biretumra nézve semmit sem írnak elő az Egyház törvényei, sokan használják azt a gyóntatószékben, különösen télen, azt kívánják azonban a liturgikusok, hogy a ki biretumban gyóntat, az vegye le a biretumot, mikor a „Misereatur,” „Indulgentiam” és „Passio

Domini etc“ imákat mondja, magát az abszolútiót azonban, vagyis a „Dominus noster Jesus Christus“ oratiót feltett biretummal mondja. Ugyanezt nem mondhatjuk a kamaurára, melyet télen mi szoktunk a gyóntatószékben viselni, mert ez tulajdonképpen nem liturgikus ruhadarab.

A confessariusnak állva gyóntatni nem szabad, mert a bírónak ülve kell kimondani az ítéletet, különben az állást maga a gyóntatószék sem engedí meg. A gyónónak pedig térdelve kell gyónnia, hacsak valami körülmény ezt lehetelenné nem teszi.

A Rituale nem írja elő, hogy a gyónás előtt a gyóntató áldást adjon a gyónónak, azonban régi jámbor szokás a gyónás elkezdése előtt a gyónót a következő módon megáldani: „Dominus sit in corde tuo et in labiis tuis, ut digne et competenter confitearis peccata tua, in nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti. Amen.“ A gyónónak ugyan előírja a Rituale Romanum, hogy mondja el a Confiteort latinul vagy anyanyelvén, de megelégszik annyival is, ha valaki anyanyelvén csupán annyit mond: „Confiteor Deo omnipotenti et tibi Pater“.

A feloldozásnál a pap a „Misereatur“-t összetett kezekkel mondja, az „Indulgentiam“-

ra a kereszt jelét csinálja a gyónó felé a „Dominus noster Jesus Christus“ imát felemelt kézzel mondja és ezen szavakra „In nomine Patris etc“. ismét keresztet csinál a gyónó fölött. Régente, még a gyóntatószékek nem voltak olyanok, mint ma, a pap a feloldozás alatt kezét feltette a gyónó fejére, most azonban a gyóntatószék miatt ez lehetetlen, azért azt a kézfeltételt helyettesíti a kéz felemelése az abszolúo alatt. Innen több rubricista úgy vélekedik, hogy a „Dominus Noster Jesus Christus“ ima alatt nem úgy kell fölemelni a gyóntatónak kezét, hogy csak a kis ujj forduljon a gyónó felé, hanem egész tenyerét feléje kell fordítani, mert ez jobban helyettesíti a kézfeltételt. — A feloldozás után a pap a „Passio Domini nostri Jesu Christi“ imát mondja összetett kezekkel.

A moralisták véleménye szerint a sürgős esetekben és a tömeges gyóntásoknál, elég, ha a pap csak a „Dominus noster Jesus Christus“ imát mondja, a többit el lehet hagyni, sőt ebből az imából is elég, ha csupán az absolutio szavait mondja ki előrebecsátván mindig ad cautelam a cenzurák alól való feloldozását, ajánlatos azonban megmaradni mindig a „Dominus noster Jesus Christus“ ima szövege mellett, mert hisz erre, egy-két nagyon ritka esetet leszámítva, mindig lesz idő.

Tézisek a kétheti konferenciákhoz.

1. Ex Theologia Morali: Dissertatur de injusta damnificatione et de restitutione bonae, malae et dubiae fidei possessoris. (Lásd Noldint De praeceptis p. 419—442.)

2. Ez Jure Canonio: Evolvantur excommunicationes ordinario et nemini reservatae.

(L. Noldint De censuris Ecclesiasticis és Taubert.)

3. Ex liturgia sacra: Agatur de Sacramentalibus respectu liturgico et morali. L. Taubert De sacramentis pag. 49—58.

Hirek a Provinciából.

Felvidéki zárdáink az orosz betörés alatt.

Bártfán és Sztropkón több mint egy héti időzött az ellenséges orosz sereg. Most értesítettek bennünket az eperjesiek, hogy az oroszok igen kiméletesek és figyelmesek voltak testvéreinkkel szemben, zárdáinkban semmi kárt nem tettek. Bártfáról hárman elmenekültek s csak a jó öreg Cyprián atya és egy lengyeli lajkustestvér maradt otthon. P. Cyprián betegágyban várta az oroszokat, a testvér pedig a kórus ablakából leste az ellenség bevonulását. Leskelődéséért majdnem életével kellett fizetnie, mert amint az ablakon kidugta fejét, észrevette két orosz katona s nyomban két golyó süvített el a feje mellett a falba; erre tanácsosabbnak tartotta felhagyni a felvonulás nézésével. Sem a templomban, sem pedig a zárdában nem bántottak semmit; az orosz pópa

misézett katonáinak templomunkban, a zárda celláit pedig a tisztek tartották meg maguknak, az ebédlöben pedig vigan ettek és ittak, azonban a zárda élelmiszerkészletéhez hozzá sem nyultak. A beteg P. Cypriánt pedig annyira kimélték, hogy a szobájába be sem léptek. A jó Cyprián atya még csak oroszot sem látott volna, hacsak egy pár kozák meg nem irigylí a zárda szép hizóját és el nem próbálja cipelni. Ezek azonban neki estek a hizónak és amint kihúzták az ólból, a szegény jószág el kezdett sivitani. Erre azután P. Cyprián figyelmes lett, odavánszorgott az ablakhoz s rákiáltott az oroszokra, hogy ne bántsák azt a jószágot, aminek az volt az eredménye, hogy elengedték a hizót s megmaradt a háznak. A lajkus testvér panaszára azután a tisztek őrséget állítottak a zárda elé, hogy hasonló est elő ne forduljon és senki ott rabolni ne merjen.

Sztropkón sem bántott nálunk semmit az ellenség, hanem a mi katonáink kivágták a kertben a gyönyörű nagy fákat és a templomban helyezték el a lóállományt. A bártfai és az eperjesi menekültek is visszatértek s azt írják, hogy most nincs mitől tartani, mert katonáink rendkívül erős és védett sáncokban várják az ellenséget.

Ujabb hírek táborbaszállt testvéreinkről.

Legutóbb P. Temunovich Amandot hívták be tábori lelkésznek Szabadkáról. A hedvezetőség leküldötte Boszniába egy Usora nevű faluba nem messze Sarajevótól, ahol egy cukorgyárat foglaltak le hadikórháznak s ennek több százat számláló beteget gondozza és látja el a lelkiekkel P. Amand. Ft. P. Provincialisunkhoz írt érdekes leveléből im itt közlünk egy két szemelvényt, amelyek elég jól megvilágítják az ottani helyzetet. Levelét így kezdi: „Karácsony délutánján írom e sorokat, távol kedves Provinciámtól és szeretett testvéreimtől. És mégsem tudok szomorkodni és sajnálkozni, hogy távol vagyok szeretteimtől ezen a nagy ünnepen, ha rá gondolok arra a nagy öröme, amely szegény beteg katonáim szeméből ragyogott, amikor ma misézni láttak. Már tegnap este a karácsonyi vacsora alatt, amikor az ajándékokat kiosztották és amikor kihirdettem, hogy holnap mise lesz, ez volt, aminek a legjobban megörültek. Volt aki örömeiben sirva csókolta meg kezemet s azt mondotta: „Főtisztelendő Uram! Már öt hónapja, hogy nemcsak misét nem hallgattam, hanem még harangszót sem hallottam“. Mások meg minden intés nélkül kértek, hogy meggyónhassanak s áldozhassanak. Látszik, hogy milyen átalakulásokat okozott a háború az egyes lelkekben... A betegállomány a lehető legzavartabb keveréke a monarchia minden népének és nyelvi árnyalatának. Legtöbb számban vannak horvátok, magyarok, németek, csehek, szlovének, szerbek, románok, nuthének, lengyelek, bosnyákok, zsidók, akad két szabadkai bunyó is, 3 vend, 5—6 tót, palócz, göcseji, bánáti, bácskai szepesi, tuladunai sváb, sőt olasz is. Mezzofanti legyen az ember, hogy mindegyikkel tudjon beszélni. Legnagyobb baj, hogy Sarajevóban nem tudtam kapni kápolnát. Mind elfogyott már régen s újakat nem lehet beszerezni. Magamnak kell gondoskodni mindenről. Voltam a doboji plébánosnál s kértem a legszükségesebbeket, hogy legalább karácsonykor misézhessenek. Adott is mindent jó szívvvel, amit adhatott, de látom, hogy ő maga is szegény, nem vehetem nagyon igénybe jószívűségét. Most már Szabadkáról kértem és várok mindent; kehelytől miseruhától missalén végig mindent egész csengőig. Oltárkövem nincs. Sarajevóban azt mondták, hogy lehet úgy is misézni a facultások szerint. Lelkük rajta. Az Oltárisztenséget kápolna hiányában laká-

somon tartom egy zsidó házában. Ugyisintén a sz. clajokat. Karácsonykor a sz. misét egy hatalmas gyárteremben tartottam egész apostoli módra, egy leterített asztalon 2 gyertya között egy öreg fafeszülettel. Két sanitás ministrált. Az egyikről csak később tudtam meg, hogy schismaticus. Pedig megkérdeztem, tud-e ministrálni? Azt mondotta, hogy tud. Máskor majd jobban vigyázok. Ezen a misén mind ott voltak, akik csak járni tudtak. Tartottam egy másikat is egy kisebb barakban a súlyos betegek számára. Egynéhányat meggyóntattam már. Ma volt az első provizióm, holnap vagy holnapután lesz talán az első temetésem.“ P. Ignác legutóbbi levelét a kórházból küldötte; betegen feküdt lázban, feldagadt és felhorzsolta arccal, mert egy muszka neki ment a puskatussal, amidőn egy erdészélén két orosz gyalogossal küzködő magyar zászlós segítségére sietett s őt a halálból kimentette. Szerencsére, hogy az ütés nem érte teljes erővel, mert különben ő is ott maradt volna holtan mint az az orosz, aki reá emelte fegyverét. P. Juliánról pár hete semmit sem tudunk. A Szerbiában küzdő és immár elveszettnek hitt Titusz és Vince testvér is életjelt adtak magukról. Szegény Vince testvér meghatóan írja, hogy hiába dolgoztak és véreztek öt hónapon át, most megint előlről kell kezdeniök; pedig azt hitte, hogy a karácsonyt már itthon töltheti. Adja a jó Isten, hogy mielőbb hazatérhessenek mindnyájan erővel és dicsőséggel!

Szécsényi zárdánkban katonakórház.

Szécsényi zárdánkban, ahol eddig több 500 katona volt elszállásolva, most az egészséges hadiak helyébe beteg és sebesült katonákat kapott.

A gyöngyösi és mohácsi atyák mint a sebesültek lelkiatyái. Immár több mint egy hónapja, hogy a hadvezetőség a kisszebeni tartalék hadikórházat, mivel az orosz betörések miatt nem volt kellő biztonságban, Gyöngyösre helyezte át. E célból Gyöngyös összes tanítézeit lefoglalták a betegek számára. Eddig 3000 beteg számára készítettek helyet; a beteglétszám általában igen nagy. Mivel a kórháznak nem volt tábori lelkésze, ft. Tartományfőnök atyánk felajánlotta a tábori püspöknek az itteni atyák szolgálatát, akik teljesen és kizárólag Istenért és felebarátságos szeretetből, minden anyagi remuneration nélkül teljesítik ezt a szép, de áldozatokkal járó lelkipásztori munkát. A tábori püspök ur nagy hálával és köszönettel vette az ajánlatot és készséggel adta a megbízást a katonák lelki vezetésére, annál is inkább mivel zárdánkban ugyiszólván a monarchia minden nyelve képviselve van. Minden paternek van egy-két kórháza, amelyekre különös gondot fordít és naponkint meglátogat. A súlyos betegek számára a kórtermekben hetenkint szoktunk misézni. A szegény betegek igazán nagyon bol-

dogok, mert lehetőleg nemcsak a lelkiekkel iparkodunk őket ellátni, hanem a jó hívek nyújtotta szeretetadományokkal, élelmiszerekkel, ruhával, szivarral és cigarettával is kedveskedünk nekik, ami nagyon jól esik nekik és sohasem fognak elfelejteni. Mohácson szintén a mi testvéreink lettek megbizva a Vöröskereszt kórházban fekvő beteg katonák lelki gondozásával. Ők is már két hónap óta nagy szeretettel és odaadással látják el a szenvedő hadfiakat.

† P. Szvidrony Bonifác.

A múlt év december hó 19-én szólította magához az Ur egyik jó testvérünket, az illavai szegény fegyencek kedvelt lelkiatyját P. Szvidrony Bonifácot. Szegény az utóbbi időben igen sokszor irt Provinciális atyánknak, hogy lelke egyedüli vágya, hogy mielőbb visszatérhessen a zárda csendes magányába, amely neki egyedüli otthona. Már meg is volt határozva a zárda, ahová pár hónap múlva visszatér, mihelyt az igazságügyminisztertől megkapja felmentését. A jó Isten azonban másképp intézkedett. Pár hete, hogy erős szivbaj vett erőt rajta, amiért is Bécsbe ment gyógykezeltetés végett, ahol négyheti otléte után utólérte a halál élte 58, szerzetességének 40, és áldozópapságának 34. évében. Egész életében mindenkor hű és kitartó munkás volt az Ur szőlőjében. Pie Jesu dona ei requiem!

Kitüntetett jötevőink. Szatmári rendházunknak és benne egész provinciánknak kezdettől fogva és minden alkalommal bebizonyult jóakarói, pártolói Dr. Daschek Bálint cs. és kir. ezredorvos és Karl József cs. és kir. főhadnagy urak. Kiváló érdemeik elismerésül, hála és viszontszeretet zálogául Főt. Tartományfőnök Atyánk megszerezte számukra a „Pro Ecclesia et Pontifice“ pápai rendjelet. A nemes gondolkozású, üdvös tevékenységű férfiakat joggal megillető kitüntetés — diszesen kiállított okmány, kedves alaku arany érdemkereszt — épen újvára érkezett Szatmárra és utána való vasárnap. január 3-án délben történt meg azok átadása kolostorunk egyik nagyobb termében, kedves, szinte családias, de jelentőségében fölemelő, tanulságos ünnepélyesség mellett. Mind magáról a kitüntetésről, mind az annak átadásával járó, kis ünnepségről nagyon kevesen tudtak, azért csak a legmeghittebbek jelenhettek meg. De a jóságos, ősz püspök ur dacára a kellemetlen időnek mégis eljött és leküzdve hülésből eredő légsző hurutját az ünnepeltekhez rövid beszédet intézett. Nagyon örülök, — ugymond a püspök ur — hogy épen Jézus szent neveünnepén lehetek tanuja egy igen-igen megérdemelt kitüntetés átnyújtásának. E kitüntetést maga Öszentsége, a római pápa adta azon két derék férfiúnak, kiket, — mióta itt városunkban vannak, — azonkívül, hogy hivatásbeli kötelességüket hiven teljesítik, úgy ismerünk, mint a kik nagy rokon-

szenvet, buzgóságot és tevékenységet fejtettek ki szent Ferenc rendje itten való hivatásának, gyakorlati tevékenységének úgy szellemi, mint anyagi téren való előmozdítása körül... E kettős kötelességnek egyesített megnyilatkozása érlelte meg szent Ferenc fiaiban azt a törekvést, hogy valahogyan meghálálják a buzgó lelkek jótékonyságát. Az ő házfőnökiüknek ez irányban való jelentéséhez magam is nagyon szívesen, készségesen hozzájárultam. Rendfőnökiük utján pedig ez a tisztelere melő, hállás igyekezet — ime — valósággá lett Öszentségének, a mi Szent-atyánknak elismerésében, hogy nyilvánosan is kifejezést nyerjen e két derék férfiúnak sokaktól ismert érdeme. Nekem jutott a szerencse, hogy szent-Ferenc fiai hálás szívében kelt és Öszentségének legmagasabb elismerésében nyilvánult e kitüntetést külsőleg is jelző érdemrendet átnyújtsam, mellükre tűzzem... a mit főpásztori és atyai lelkennek egész szeretetével és melegségével teljesítek is... A méltóságos püspök ur meghatározó szavai után főt. Tamás Alajos szatmári házfőnök, custos atyánk is kifejezte lelkének érzéseit. Miután nagy jelentőségű vonásokkal ecsetelte korunk hitetlenségét, vigasztaló jelenségképen rámutatott azokra a világiakra, sőt hadseregünkben küzdő férfiakra, kik vallásos szent meggyőződésükről nyilvános confessiot tesznek, Mária leventéivé avattatják fel magukat. Ilyen hitvallókat üdvözöl ő a kitüntetettek becses személyében, azon várva várt alkalommal, hogy érdemeik elismerése külön jelvény által is jut kifejezésre. Áldást, sikert kíván további fáradozásaikhoz Isten dicsőségére, szeretett hazánk és hős hadseregünk javára. Miután Kovács Gyula igazgató még felolvasta az plasz nyelvű okmányokat, a püspök ur a két derék tiszt mellére oda tűzte a ragyogó érdemkereszteket, melyekért mindkettőjük nevében Karl József főhadnagy rövid, de bensőséges szavakkal mondott köszönetet Öszentségének, a püspök Urnak és szent-Ferenc fiainak, igérve, hogy e rendjelnek méltó hordozói lesznek. (Szatmár-Németiben megjelenő „Szatmári Hirlap“ tudósítása nyomán.)

Disposíciók. A világháboru többé kevésbé megmozgatja a mi provinciánkat is. Dec. 18-án hívták be Szabadkáról P. Temunovich Ámándot, kinek helyébe Főt. Atyánk P. Hrebák Gergelyt küldötte Máriaradnáról, oda pedig P. Baranyay Dömötör helyezettett Szécsényből, a hol most egyelőre csak ketten vannak, s így P. Kreszcensz a szécsényi zárda vicáriusává és discretusává nevezte ki.

Szerkesztői üzenetek.

A R. T. Közlöny költségei fedezésére újabban fizettek a követekzők: Nagyszöllősi zárda 10 kort. m-radnai zárda 10 kor., ftiszt. Pataky Venánc-bécsi provinciális atya 20 kort. simontornyai zárda 10 K. szécsényi zárda 10 K. és a budai zárda 20 kort.